

טופס סילבוס תש"פ

תיאוריות ביקורתיות מתקדמות: תרבות, אמנות ואדריכלות

Advanced Critical Theories: Culture, Art and Architecture

ד"ר אורלי שבי
שיעור 2 ש"ס

יום ב' 8:00-10:00
חדר: 206ג'
oshevi@post.tau.ac.il
שעות קבלה: בתאום מראש

תיאור השיעור:

התיאוריה ביקורתית חדרה לדיון האקדמי במדעי הרוח והחברה בסוף שנות השבעים ושינתה את הפרדיגמה המחקרית בתחומים אלו. בעקבותיה חל שינוי משמעותי גם בשדה הפרשני והביקורתי של תולדות האמנות והאדריכלות, הללו מהווים את הבסיס המתודולוגי במחקר העכשווי. קורס זה מציע עיון בתיאוריות ביקורתיות תוך דגש על הקונטקסט האינטלקטואלי וההיסטורי שבעטיו צמחו. בחלקו הראשון של השיעור נסקור חיבורים של הוגים מרכזיים כגון מרקס, פרויד, דה סוסיר היידגר שעיצבו וניסחו שאלות מרכזיות בשדות מחקר שונים, אולם הללו נהפכו למשמעותיים גם בהבנת תהליכים בתרבות והיוו את הבסיס לפיתוחם של תיאוריות ביקורתיות. בחלקו השני של בקורס נתמקד בהוגים ותיאורטיקנים מהמחצית השנייה של המאה העשרים שחיבוריהם מהווים את הבסיס הפרשני בתרבות החזותית ובאדריכלות. דגש מיוחד יושם על האופן בו עוסקת התיאוריה ביקורתית בהגדרת הסובייקט, בסוגיות של ייצוג וחוויה (ניסיון), ובהתייחסות לשאלות על מרחב (חלל). בין שאר הנושאים נעמוד על שאלות של יחסי כוח ומישטור, מודרניזם ופוסט מודרניזם, תרבות הצריכה והראווה, פסיכואנליזה ויחסי מגדר, פוסט-קולוניאליזם וגלובליזציה. באמצעות נגבש ונעצב את הכלים האנליטיים ואת המושגים המאפשרים ניתוח ביקורתי-תיאורטי בשדה המחקר האדריכלי.

Critical theory entered the academic discourses in the humanities and social sciences in the late seventies and changed the paradigm of research in these areas. This is followed by a significant change in the fields of interpretation and criticism of the history of art and architecture, which constitute the methodological basis in contemporary research. This course offers a review of critical theories, with an emphasis on the intellectual and historical context in which they arose. In the first part of the course we will review the works of central thinkers such as Marx, Freud, de Saussure and Heidegger, who formulated key questions in different fields of research, as well as becoming significant in understanding processes in culture thus forming the basis for the

development of critical theories. In the second part of the course we will focus on the thinkers and theorists from the second half of the twentieth century whose writings constitute the interpretative basis in the fields of visual culture and architecture. Special emphasis will be placed on the way critical theory deals with the definition of the Subject, issues of representation and experience, and reference to questions about space. Among other topics we will address questions of power relations and governmentality, modernism and postmodernism, consumer and spectacle culture, psychoanalysis and gender relations, post-colonialism and globalization. Through them, we will formulate and design analytical tools and concepts that enable critical-theoretical analysis in the field of architectural research.

דרישות הקורס וחובת התלמידים: נוכחות בשיעורים, בקיאות בטקסים מרכזים והגשת עבודה מסכמת.
הרכב הציון הסופי: 100% עבודה מסכמת

רשימת הנושאים והקריאה שבועית (נתון לשינויים):

שיעור 1 : מהי תיאוריה ביקורתית ושאלות על הסובייקט לקריאה:

בארט' רולאן ופוקו מישל (תרגום: דרור משעני), 2005, מות המחבר, מהו המחבר?
תל אביב: הוצאת רסלינג.

שיעור 2: סמיוטיקה
לקריאה:

דה סוסיר פרדינן (תרגום: אבנר להב), 2005, קורס בבלשנות כללית, תל אביב: הוצאת רסלינג. (פרקים נבחרים)
Barthes Roland, 1997, "Semiology and The Urban", In: Leach Neil (ed.), 1997, Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory, London and NY: Routledge. pp. 156-172

שיעור 3: מרקסיזם
לקריאה:

מרקס קרל (תרגום: וויסלבסקי צבי), 2011 (1867), "האופי הפטישיסטי של הסחורה וסודו" בתוך: הקפיטל: ביקורת הכלכלה המדינית, ספר ראשון: תהליך הייצור של ההון, תל אביב: ספרית הפועלים, הוצאת הקיבוץ המאוחד. ע"מ 58-61

שיעור 4: פסיכואנליזה I: משנתו של פרויד
לקריאה:

פרויד זיגמונד (תרגום: רות גינזבורג), 2012, האלביתי, תל-אביב: רסלינג.

שיעור 5: פסיכואנליזה II:

לקריאה:

לאקאן ז'אק (תרגום: נעם ברוך), 2015, כתבים, תל אביב: רסלינג. עמ' 87-94.

שיעור 6: אסכולה פרנקפורט

לקריאה:

Adorno Theodor, 1997, "Functionalism Today", In: Leach Neil (ed.), 1997, Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory, London and NY: Routledge. pp. 5-17.

בנימין ולטר (תרגום: זינגר דוד), 1996 (1936), "פריס, בירת המאה התשע עשרה", בתוך: הרהורים: כרך ב, תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, ע"מ 32-46

לקריאה נוספת:

Elliott Brian, 2011, Benjamin for Architects, New York and London: Routledge.

שיעור 7 : פנומנולוגיה

לקריאה:

היידגר מרטין (תרגום: אדם טננבאום), 1999, מאמרים (1929-1959): היישות בדרך: מן האין (מבעד לטכניקה) אל השפה, תל אביב: מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור. (פרקים נבחרים)

לקריאה נוספת:

Sharr Adan, 2007, Heidegger for Architects, New York and London: Routledge.

שיעור 8: סטרוקטורליזם

לקריאה:

לוי-שטראוס קלוד (תרגום: נמרוד בר-עם), 2010, מיתוס ומשמעות: פענוח קוד תרבותי, תל אביב: בבל. (פרקים נבחרים)

שיעור 9: פוסט-סטרוקטורליזם I: ידע, כוח ומשטור

לקריאה:

פוקו מישל (תרגום: דניאלה יואל), 2015, לפקח ולהעניש: הולדת בתי הסוהר, תל אביב: רסלינג. עמ' 243-280

לקריאה נוספת:

Fontana-Giusti Gordana, 2013, Foucault for Architects, New York and London: Routledge.

שיעור 10: פוסט סטרוקטורליזם II: דקונסטרוקציה

לקריאה:

דרידה ז'אק (תרגום: משה רון), 2015 (1967), על גרמטולוגיה, תל-אביב: רסלינג. פרק שני, עמ' 83-141

לקריאה נוספת:

Coyne Richard, 2011, Derrida for Architects, New York and London: Routledge.

שיעור 11: פוסט סטרוקטורליזם III: סכיזו-אנליזה

לקריאה:

אזולאי אריאלה ועדי אופיר, 2000, "אנו לא שואלים 'מה זה אומר' אלא 'איך זה פועל': הקדמה לאלף מישרים", תיאוריה וביקורת, גיליון 17, ע"מ 123-131.
גואטרי פליקס ודלז ז'יל (תרגום: אריאלה אזולאי), 2000, "אלף מישרים, סעיף XIV: מערכת אקסיומטית והמצב העכשווי", תיאוריה וביקורת, גיליון 17, עמ' 132-144.
לקריאה נוספת:

Ballantyne Andrew, 2007, Deleuze & Guattari for Architects, New York and London: Routledge.

שיעור 12: פוסט מודרניזם וקפיטליזם מאוחר

לקריאה:

בודריאר ז'אן (תרגום: אריאלה אזולאי), 2007, סימולקרות וסימולציה, תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד. (פרקים נבחרים)

שיעור 13: פוסט קולוניאליזם

לקריאה:

הומי ק. באבא (תרגום: עדי אופיר), 2004, "שאלת האחר: הבדל, אפליה ושיח קולוניאלי", בתוך: שנהב יהודה (עורך), 2004, קולוניאליזם והמצב הפוסטקולוניאלי, ירושלים: מכון ון ליר ירושלים/ הוצאת הקיבוץ המאוחד. ע"מ 107-127.
לקריאה נוספת:

Hernandez Felipe, 2010, Bhabha for Architects, New York and London: Routledge.

רשימה ביבליוגרפית נוספת:

Bhabha, Homi, 1994, The Location of Culture, Published: London : Routledge.

Colomina, Beatriz, 1992, Sexuality & Space, editor, Published: New York : Princeton Architectural Press.

Deleuze, Gilles, 1988, Foucault; translated and edited by Sean Hand ; foreword by Paul Bove, Published: Minneapolis : University of Minnesota Press.

Frichot Helene & Loo Stephen (eds.), 2013, Deleuze and Architecture , Edinburgh: Edinburgh University Press.

Foucault. Michel, 1980, Power/Knowledge: selected interviews and other writings, 1972-1977 ; edited by Colin Gordon ; translated by Colin Gordon [et al...] Published: New York : Pantheon Books.

Hays, Michael K., 1995, Modernism and the Posthumanist Subject : the architecture of Hannes Meyer and Ludwig Hilberseimer, Published: Cambridge, Mass. : MIT Press.

Lacan, Jacques, 1997 Ecrits : a selection ; translated by Bruce Fink in collaboration with Heloise Fink and Russell Grigg, Published: New York : W. W. Norton.

Leach Neil (ed.), 1997, Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory, London and NY: Routledge.

Leatherbarrow, David, 2000, Uncommon Ground : Architecture, Technology, and Topography, Published: Cambridge, Mass. : MIT Press.

Perez-Gomez, Alberto, 1983, Architecture and the Crisis of Modern Science, Published: Cambridge, Mass. : MIT Press.

Ranciere, Jacques, 2008, The Politics of Aesthetics : the Distribution of the Sensible; translated with an introduction by Gabriel Rockhill, Edition: Pbk. ed.

Tafuri, Manfredo, 1990, The Sphere and the Labyrinth : Avant-Gardes and Architecture from Piranesi to the 1970s; translated by Pellegrino D'Acierno and Robert Connolly, Published: Cambridge, Mass. : MIT Press.

Vilder, Anthony, 1992, The Architectural Uncanny : Essays in the Modern Unhomely, Published: Cambridge, Mass. : MIT Press.